

„DE DARDE KLOKKE”

Drie moandeleks tiedschrift veur Ommen

Redaktie commissie:

Mevr. D. v. Elburg-Tusveld

J. Lucas

M. Makkinga

H. Makkinga

Utgave van de Gemienſchop

van Oll Ommer

Girono. 30 43 554

Redaktie en administratie:

Dieks Makkinga Azn.

Jhr. van Nahuysstraat 2,
Ommen

VAN OLDS OW ADRES

**VAN EERTEN'S
BOEKHANDEL**

**Onderlinge Brandwaarborg
Maatschappij „Ommen”**

te OMMEN, Vrijthof 2

Verzekert uw goederen bij uw plaatselijke Maatschappij, lage premie's.
Eigen Maatschappij in eigen hand, ook voor stormschade- en varia verzekeringen.

TAXI
1724
2200
(05291)

STEEN

Exclusieve bruidsstoetverzorging
Ambulancedienst - Rouwvervoer
Chevron-Servicestation
Reparatie-afd. alle merken auto's
Autoshop - Autowasserette

OMMEN, JULIANASTRAAT 22

VAN DER BEEK

SINDS 1854

voor al uw

**DRANKEN,
SIGAREN,
SIGARETTEN,
LECTUUR enz.**

H. BAKKER

MAKELAAR — TAXATEUR

onroerende goederen

(lid N.B.M.)

Kantoor Vrijthof, Telefoon 1032

Privé : Stationsweg 17, Telefoon 1665

OLDEMAN

Hofleverancier

KEUZE UIT RUIM

2000 GOUDEN SIERADEN

Brugstraat 20 — Ommen

Goat, aj een fietse wilt kopen noar een **GOED**
en betrouwbaar adres. Woar ze dan de joaren
noa de koop ok veur oe kloar stoat met road
en doad.

Woar köj dan better terechte dan bij

P. LUB

Barmerstroate 1, ie weet wel tegenover
t postkantoor, Telefoon 1470

Een begrip op het gebied van twee wielers.

„Het Hobby Centrum“

v L

HOBBY CENTRUM

H

heeft alles voor de
DOE HET ZELVER
Telefoon 1876

Uw adres voor
alle soorten vis

**URKER
VISHANDEL**

J. POST

Bouwstr., Ommen

Warme gebakken vis

op dinsdag, donderdag
en vrijdag van 10.30 tot
1 uur en van 3.30 tot 6
uur. Zaterdag alleen
van 4.30 tot 6 uur.

Slagerij KRUKKERT VOOR EEN LEKKER STUKJE VLEES

Brugstraat 26 - Ommen - Tel. 1359

Gaarne bemiddelen wij bij uw
koop en verkoop
en verzorgen uw
taxaties
van onroerende goederen

Bij

GROOTENHUIS

in de Brugstraat staan

**ROOKARTIKELEN
EN SNOEP**

als steeds paraat!

WEENINK

Makelaar en Taxateur in O.G.

H. Mulertstraat 5 — Ommen

Tel. 05291 - 1121 lid N.B.M.

ANTIEK

o.a. meubels, koper, tin, ijzer, glas
en aardewerk.

TEVENS INKOOP

S T E G E M A N

Gasthuisstraat 17, Ommen, Telefoon 1815

Voor al uw fotowerk naar:

foto film TER HAAR

Vrijthof 8

Tel. 1860 — Ommen

Grammofoonplaten elk genre

★ **TASSEN**

★ **KOFFERS**

★ **ENZ.**

Hurink

Brugstraat 21 — Ommen

SPECIAALZAAK - SPEELGOED - LEDERWAREN

★ **SPELLEN**

★ **PUZZELS**

★ **ENZ.**

Autobedrijf Karsten B.V.

Stationsweg 24 — Ommen
Tel. 05291 - 1471 - b.g.g. 1464

Voor Volkswagenverkoop en Service

Café Weertman

van ouds genoemd
nog steeds geroemd !!

Markt 18, Ommen, t/o postkantoor - Tel. 1364

WONDER LANTAARNS EN BATTERIJEN

IJZERHANDEL **TAKMAN**

v. Raaltestraat 26 — OMMEN

HEBT U TROUWPLANNEN . . . VOOR UW HUWELIJSREPORTAGE

foto Leo Smelt UW SPECIAALZAAK

OMMEN

Stationsweg 2, Telefoon 2605

HARDENBERG

Voorstraat 1, Telefoon 2311

VRIEZENVEEN

Westeinde 85, Telefoon 1244

FA. STEGEMAN

Electro Technisch Bureau
Radio - T.V. - Huish. App.
Ommen, Dr. A. C. van Raaltestraat 3
Telefoon 052 91 - 11 52

Voor uw autoschade

naar

CARROSSERIEBEDRIJF

J. I. BAKKER

Sogenbosstraat

Voor Uw Intieme familiefeestjes en recepties naar
het romantisch gelegen

Hotel de Zon

aan de Overijsselse Vecht

Sfeervolle eetzaal met uitzicht over de rivier.

Specialiteiten restaurant. Tel 05291-1141

Privé-adres:

Klaproosstr. 34

Tel. 05291 - 1294

OMMEN

oud en mooi

MODERNA

nieuw en modern

S
T
O
M
E
R
IJ

Chem. reinigen

MODERNA

SCHURINKSTRAAT 30 A

TEL. 1360 — OMMEN

Wij maken voor U: **STOFKNOPEN - STOFCEINTUURS ENZ.**

Verder volop: KNOPEN
RITSEN, GESPEN,
CEINTUURS, GARENS
KANT EN GARNEERBAND
SCHAREN

Kortom: voor alles wat met naaien te
maken heeft, naar

NAAIMACHINEHANDEL

STEGGINK

Nijverdal, Rijssensestraat 33a, Tel. 3030
Ommen, Gasthuisstraat 27, Tel. 1313

An't horloge ken ie de drager

Kies ow horlogie daorömme met
zörge en loat oe roaden deur
de Vakman I

OEGEMA

Dr. A. C. v. Roaltestroate 2
Ommen - Tel. 1643

**le wol'n gezellig
winkel'n ?**

Goat dan noar de magies
van ten Tooren
an de Markt

H. H. KERVER

SMEDERIJ - CONSTRUCTIE
HAARDEN - KACHELS
ERKEND GASFITTER

OMMEN, Middenstr. 17, Tel. 05291-1764

TAXI

BEL

2500

TAXIBEDRIJF LEERENTVELD - OMMEN

ASSURANTIE-KANTOOR

E. Brandwacht

- * Alle verzekeringen
 - * Financieringen
 - * Hypotheken
- Voor uw spaargelden:
spaarbank C.D.K.

Ommen - Sandbergstraat 3 - Telef. 1785

SCHILDERSBEDRIJF

J. M. Siero

Baron v. Fridaghstraat 3

Tel. 1971

KEIZER

is altied al goedkoop
e'wes en dât is e.
Al meer dan viefdig jaar !

VOOR AL UW BLOEMWERK

Bloemenmagazijn

JOH. SCHUURMAN

Brugstraat 12 - Telef. 1388

RADIO en TELEVISIE
M. DUNNEWIND
Dr. A.C. v. Raaltestr. 12
TEL. 1658 - OMMEN

Radio

T.V.

Stereo rec.

Koelkasten

Wasautom.

DE DARDE KLOKKE no. 13

Tandgeknars

De derde jaargang van "de Darde Klokke" is met dit nummer voltooid. Een jaargang waarin meer werd gepubliceerd dan in vorige jaargangen, waarin zeer vele nieuwe abonnè's toetraden en bovendien honderden losse nummers werden verkocht.

Kortom een goed jaar ligt achter ons. Ook omdat het ons gelukt is vrij veel achterstand in de betaling der abonnementsgelden weg te werken. Mede daardoor is ons blad, ook financieel, kerngezond.

Tocht blijft er een lichte teleurstelling. Een heel klein aantal post-abonnè's is nog steeds in gebreke gebleven met betalen.

Wij zonden hen een ingevuld girobiljet, maar ook dat heeft niet mogen baten.

Wat nu te doen?

Ons besluit is kort en krachtig dat aan wie op 31 december 1974 zijn of haar achterstand niet heeft aangezuiverd de "Darde Klokke" niet meer zal worden gezonden.

Wij willen aan dit probleem geen geld, tijd en energie meer verspillen.

Ook omdat we veel liever, op de eerste pagina wat aardigers hadden geschreven dan dit tandgeknars.

M.M.

n.b.

Wie wel betaald heeft, hoeft zich van het bovenstaande niets aan te trekken.

De legende van de "Hongerige Wolf"

Pater Thomas

Op de plaats waar heden ten dage de Gereformeerde kerk van Den Ham staat, bevond zich destijds een kapel aan de H. Maagd Maria gewijd. De Heren van Rechteren oefenden er het patronaatsrecht uit. Later, toen het een parochiekerk werd stond zij onder het patronaat van de Sint-Pieterskerk te Utrecht. De kapel werd bediend door een geestelijke van de Dominicaner Orde.

Verscholen in het bos lag op een honderdtal maters van deze plaats een klein gebouwtje. Het was de hermitage van een kluizenaar, die zich van de wereld had teruggetrokken. Hij vertoefde veel bij de mensen uit de omgeving, was hun helper en raadgever en wist in vele gevallen ook bij ziekte raad te schaffen.

Pater Thomas, (zo werd deze man genoemd) was het doel van de tocht van Kunigonda. Zij wilde met hem spreken over de krankzinnigheid van haar moeder.

Na een uitvoerige uiteenzetting van het ziektebeeld, vertelde Kunigonda van het gevecht tussen haar broeder en de Heer van Eerde, en dat haar moeder, in de veronderstelling dat Rudolf hem gedood had, het vreselijke woord "vadermoordenaar" had uitgeroepen. Deze mededeling maakte op de Pater een onbeschrijfelijke indruk. Hij hield op de rustige, bezadigde man te zijn, verheven boven alle hartstochten.

Kunigonda begreep er niets van. Maar zij vermoedde steeds sterker dat er iets moest zijn, een geheim, waarvan de Pater de sleutel bezat, nu de burchtvrouw van Collendoorn was uitgeschakeld. De Pater begon te spreken en openbaarde in een uitvoerig verhaal een tragedie, welke zich jaren geleden had afgespeeld. De ontknoping van het geheim was dat Rudolf niet de zoon was van de burchtvrouw van de Collendoorn, maar van Everhard, Heer van Eerde! Rudolf was dus niet de broeder van Kunigonda maar van Ida!

In de lente van het jaar 1357 had de Pater samen met de Dominicaner, de vesperdienst vervuld in de kapel, toen twee gesluierde vrouwen binnen traden, die de Pater wilden spreken.

Het waren Mathilde van Eerde, en Agnes van de Collendoorn. Agnes nam het woord. Zij vertelde de Pater van hun vriendschap, dat zij ongeveer gelijk waren getrouwd en beide spoedig moeder hoopten te worden.

Zij verhaalde ook van de ellende in haar huwelijk, dat onder dwang van haar ouders was gesloten.

Nu verwachtte zij een kind en haar man had te kennen gegeven een Zoon te wensen als zijn opvolger. Mocht het een dochter zijn dan had hij voorspeld een duivel te zullen zijn voor kind en moeder.

De Pater hoorde deze huwelijksellende met ontzetting aan.

Nu nam de Edelvrouwe van Eerde het woord. Zij vertelde dat zij had voorgesteld om ingeval zij een Zoon en haar vriendin een dochter ter wereld zou brengen door een ruiling van de kinderen, die ongeveer tegelijkertijd zouden geboren worden, het dreigende oordeel te voorkomen. Hunne beide echtgenoten waren opgeroepen voor een krijgstoet en zouden niet terugkeren voor de geboorte van de kinderen had plaats gehad.

Dit voorstel ontroerde de Pater zeer. Nu zijn mening werd gevraagd, moest hij de vrouwen er op wijzen, dat zij met de uitvoering van het plan hun echtgenoten zouden bedriegen. Maar hij wist ook dat, zij voor een onmogelijke keuze werden gesteld daar deze mannen woest en wreed waren. Eindelijk sprak hij als zijn oordeel uit, dat ook hij geen andere oplossing zag. Maar de ruiling moest tijdelijk zijn en worden vernietigd zodra hiervoor geen dringende omstandigheden meer aanwezig zouden zijn.

De Edelvrouwe van de Collendoorn beviel van een dochter en op Eerde werd een zoon geboren. De ruiling vond op een geheime wijze plaats. Maar de Heer van Eerde was niet lang het slachtoffer van het bedrog, want nauwelijks twee maanden na de geboorte stierf het meisje.

Toen Herman van Stave, de echtgenoot van Agnes van Collendoorn overleed, was er een hevige haat ontstaan tussen de burchvrouw en de Heer van Eerde. Alleen al uit wraak onthield zij de vader zijn zoon, hoewel de opheffing van het geheim nu eigenlijk voor de hand lag. De Pater bemoeide er zich niet mede, omdat er ook veel op tegen was de jongen toe te vertrouwen aan een driftige vader als de Heer van Eerde was.

En nu meende hij uit de woorden van Kunigonda te moeten opmaken dat Rudolf zijn vader gedood had. Door zijn stilzwijgen was hij mede schuldig aan dit vergoten bloed! Hij had het reeds lang moeten zeggen! Maar Kunigonda stelde hem gerust met de mededeling dat de Heer van Eerde niet was omgekomen en maakte hem bekend dat een huwelijk tussen Rudolf en Ida spoedig zou worden voltrokken. Na een openhartig gesprek waren beide het eens dat het geheim thans geopenbaard moest worden.

Gezicht op Ommen

Waor het aolde laand der Sakkers
riek met bossen is begruid.
En de Vecht, met kronkelgangen,
't water deur de stuwen spuit,
daor lig' Ommen in een prachtig oord,
waor 't natuurschoon iedereen bekoort;
Wij zint trots op d'aolde stee
en er 'iel best met tevrê.

Waor in lang vervleugen dagen
al een aolde vesting stond,
en waor kloeke burgers waakten
veur 't behold der vad'ren grond,
Daor rees Ommen op in stried en vreê
en trotseerde moedig 't oorlogswêe.
't Ommer volk hâld immer staand,
Redde d'eer van 't vaderlaand.

'k Hoppe, da'w nog lang mugt dragen
die alaolde erenaam.
Binde 't veurbeeld van de vad'ren
oons as burgers hecht te zaam.
Dan treedt Ommen in de nije tied
ok veur recht en vrijheid in het kriet.
Ommen blif naor d' aolde traant
trouw aan Vorst en Vaderlaand.

Wij wilt met menare waken
Dat dit laandschap met zien pracht
'n Ongeschonden kleed mag dragen,
toonbeeld van Gods wond're macht.
Dan holdt elk op Ommen 't oog gericht
as de parel van het Oversticht.
'n Grieze stad met grune raand
wind ie weinig in'oons laand.

(E.H.Timmerman)

Dit kan gezongen worden op de wijze van:
Waar de blanke top der duinen.

III Uit Ommens verleden - De Ommerschans - III

Ondanks het feit dat in tijden van nood de schans werd versterkt, had deze schans nog nimmer aan zijn doel beantwoord terwijl zowel de Generale Staten en de provincie de aanwezigheid van deze schans financieel wel terdege voelden. Mede tengevolge van de vele klachten van de burgerij over de overlast welke door het schansgarnizoen werd veroorzaakt werd in 1715 besloten de schansbezetting op te heffen en de op de schans aanwezige gebouwen met het aldaar aanwezige geschut te verkopen.

De kommandant der schans mocht zijn verdere leven op de schans blijven wonen, terwijl hem door de Raad van State tevens het vruchtgebruik werd toegekend van de bij de schans behorende tuinen en wieden. Hierin lag een nieuw geschil besloten. Bedoelde tuinen en wieden waren op de grond, welke Stad Ommen in eigendom had. Reeds een eeuw had de Stad deze grond niet moeten missen. Nu de schansbezetting is opgeheven wil de stad haar rechten terug en wendt zich daartoe tot de Raad van State en tot de Ridderschap en Steden van Overijssel, om een uitspraak te doen. De uitspraak laat echter te lang naar de zin der Ommenaren op zich wachten, zodat men na overleg met de Drost van Salland besluit op zekere morgen de hele Ommer bevolking bij elkaar te roepen en begeeft men zich met het stadsbestuur voorop in krijgsorde met allerlei wapentuig naar de Ommerschans. De kommandant wordt van de schans verjaagd en zijn huis met de grond gelijk gemaakt. De schans met het omliggende terrein wordt door de stad in bezit genomen.

In 1742 wordt de Ommerschans nogmaals als verdedigingswerk ingericht en tevens aanmerkelijk vergroot.

De schans blijft nog bezet tot 12 juni 1787. In november 1819 neemt de Maatschappij van Weldadigheid de Ommerschans van de regering over om er een bedelaarskolonie te stichten.

Er breekt nu een geheel nieuwe periode in de geschiedenis van de Ommerschans aan.

Op initiatief van Johannes van den Bosch, geboren op 2 februari 1780 te Herwijnen wordt in 1818 deze maatschappij van weldadigheid opgericht die zich ten doel stelt de heersende armoede te bestrijden door de stedelijke paupers over te brengen naar het platteland. De grote werkeloosheid die er in deze tijd heerst werkt de bedelarij in de hand. In de 18e eeuw houdt men zelfs geregelde drijfjachten tegen de bedelaars. Men wil nu de behoeftige ingezetenen arbeid verschaffen: te door middel van fabrieksmatige inrichtingen ter vervaardiging van

goederen die geschikt zijn voor de export;

2e. de ontginning van woeste gronden.

Het gaat hier slechts om de bestrijding van de armoede welke voorkomt uit gebrek aan arbeid en niet de armoede tengevolge van zwakte, ziekte of invaliditeit. Deze laatste gevallen worden aan de zorg van de plaatselijke autoriteiten overgelaten.

(wordt vervolgd)

Hij en zij

In ons blad van januari j.l. werd de vraag aan de orde gesteld hoe het is te verklaren dat jonge mensen uit de oorspronkelijke Ommer bevolking als zij de school binnentreden en ook later nog als zij naar een andere school overgaan, zoveel moeite hebben met het onderscheiden gebruik van de persoonlijke voornaamwoorden "Hij" en "Zij". Ons verzoek aan de lezers of zij daarvan een verklaring weten te geven bleef eigenlijk onbeantwoord.

De heer J. Brouwer, hoofd van de school te Dalmsholte gaf - op 10 mei j.l. - een waardevolle bijdrage toen hij er ons op attent maakte dat dit probleem in heel Oost-Nederland speelt en mondeling heeft men ons van verschillende zijden meegedeeld dat het verschijnsel zich niet tot de jeugd beperkt en in zoverre aan beperking onderhevig is dat vrouwelijke personen wel met "hij" worden aangeduid, maar mannelijke personen niet, of vrijwel niet met "zij".

Wij willen daarom proberen zelf een antwoordt te geven; als van ouds met de restrictie dat wij onze mening graag herzien als iemand een meer aannemelijke verklaring te berde weet te brengen. De mededeling van de heer Brouwer in ons blad van 10 mei, was daarom zo waardevol, omdat hij er op attent maakte dat dit taalverschijnsel in heel Oos-Nederland voorkomt en men dus de verklaring mag en moet zoeken op breed regionaal vlak. Ons uitgangspunt is bij deze kwestie hetzelfde als bij "op" en "in" en bij "Niens Ep"; dus weer het karakter van de Oostnederlandse bevolking. En ook hier weer zien wij iets van wat Schaepman constateerde, nl. dat in de taal zich de ganse ziel van een volk weerspiegelt. De oorspronkelijke taal van Oost-Nederland - althans voor zover die nog bekend is - kent o.i. geen onderscheid tussen de persoonlijke voornaamwoorden die voor beide geslachten worden gebruikt. Wij zeggen in wat "plat" wordt genoemd, zonder geslachtelijk onderscheid, over elke persoon "ie", "um" en "oew".

Als men op de woordklank afgaat is dat in het Nederlands respectievelijk, "jij", "hem" en "uw". Het is echter niet hetzelfde en ook niet van het Nederlands afgeleid. Het is eerder omgekeerd. Onze woorden zijn de oorspronkelijke en komen uit de oude taal die in Oost-Nederland en grote delen van West-Duitsland in de middeleeuwen algemeen als cultuurtaal werd gebruikt. Het was de taal van Geert Groote van Gerard Zerboldt en van Thomas à Kempis bijv. Vanuit een sterk gemeenschapsbesef is in die oude taal het onderscheid tussen personen niet zó belangrijk gevoeld dat men afzonderlijke woorden koos voor man en vrouw. Het levensgevoel waaruit die taal ontstond is er nog en die taal is niet dood. Daarom drukt men zich nog steeds het gemakkelijkst uit in die oude woordvormen. Het kind en later ook de volwassene nog, ervaart de Nederlandse taal als iets wat hem -althans op dit punt - niet eigen is. Het kiest dan - onwillekeurig - het woord dat in de klank het dichtst bij ligt bij het eigen woord. Dan lijkt hij op "ie" en hem op "um". Daaronder worden vrouwelijke personen wel met "hij" en "hem" aangesproken, maar mannelijke personen niet met "zij" of "haar". Dat is althans onze persoonlijke mening, meer niet.

M.M.

Gasthuusstroate

Um 'n braandkolk leg de stroate
waar wij allemoale gek op bint.
Tussen varsener en ariërpoorte
is het woar't oons beste zint.

In die stroate met zien gaten
met zien bobbels hier en doar
met zien huuz'n en hiaten
stoat ze altied veur oe kloar.

Woar wij veur het eerste leupen.
Woar wie vól'n dat 't zo snuk'n
en wie doar de götte kreupen
töt in't allerlesten luk'n.

Woar bij onweer d'oln 't weer veursel'n
op 'n hoek bij Hengelaar
woar wij de gewön'n kniekkers tel'n
öm dan weer wieder te spöl'n met mekaar.

Waar de noaberschap nog vaste stiet.
Waar ze d'r ok nog echt naar leeft.
Waar 't ömme zien en mien belang giet
ömme dat z'ön mekare geeft.

Zökke stroaten bint hier in Ommen
gelukkig nog wel meer.
Loat toch nooit de tieden kom'n
daw zegt, dat ew niet meer.

Dicks.

Een vechtpartij op de markt te Ommen in de 17e eeuw

door K.D.Hartmans.

Overgenomen uit "Verslagen en Meededeelingen van de Vereeniging tot Beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis van 1929

De heer Hartmans begint zijn uiteenzetting als volgt. De markt te Ommen is maandag 28 juni van het jaar 1669 het toneel geweest van een vechtpartij tussen een der toenmalige secretarissen van Zwolle, Jacobus Vriessen en Jonker Herman Schaap van Beerse. Waarschijnlijk is deze vechtpartij een uitwas geweest van de in die dagen heersende geschillen in de Staten van Overijssel over de even tuele benoeming van de Prins tot Stadhouder van dit gewest. In de Staten hadden zich twee partijen gevormd. Aan de ene zijde stond de stad Zwolle met weinig edelen, waaronder zich ook bevond de verderop genoemde Drost van Salland, Rutger van Haersholte en aan de andere zijde de steden Kampen en Deventer met verreweg het grootste deel der edelen. Tot deze laatste partij behoorde o.a. jonker Herman Schaap van Beerse.

Een uitvoerige beschrijving van deze vechtpartij treffen we aan in de verzameling "Ingekomen brieven" bij Ridderschap en Steden van Overijssel.

De aangevallene, Jacobus Vriessen, beklagde zich bij de Zwolse Magistraat. Schepenen en Raad verzochten daarna hun secretaris zijn bevindingen op schrift te willen stellen om het voorval verder te kunnen behandelen.

Het verhaal van Jacobus Vriessen, dat in oorspronkelijke tekst is weergegeven, luidt als volgt:

"Memoria van het gepasseerde tusschen mij ondergeschreven ende

Jonker Herman Schaep toe Beerse, op den 28 Juny 1669 des voormid-
dags tot Onnen op de mercktplaets aldaer in het gesichte van een
grootte confluentie menschen op voorgaende sommatie overgegeven aan
mijn Heeren van de Magistraet der Stadt Zwolle, den 13 Julij 1669.
Als ick op Maendach den 28 Juny 1669 tot Onnen up de mercktplaets,
daer men die Ommer tissinge (zijnde een bekende publicque jaer-
merckt, die van veele ende allerhande soorte van menschen werde ge-
frequenteert) bij een timmernan was staende, um te soecken, besich-
tigen ende te coopen enich eijcken holt, tot reparatie van het Meyers
huijs, staende op het erve ten Oever, toebehorende de kinderen
Wijntgis, waervan ick Oude Oom ende monber ben, is bij mij geconen
Jonker Herman Schaep toe Beerse, dewelcke mij in schijn van vrundt-
schap de handt gaff ende versochte eens alleen te moegen spreekken.
Tot sulcken einde een schrede thijn of 12 met Syn Edele buyten t'
gedrangh der menschen gegaen sijnde, seide Sijn Edele in substantie
tegens mij dat omtrent een jaer off anderhalff geleden die Heere
Drost van Sallandt op mijn instantie ende inductie 15 oft 16 man
(oft misschyn 5 oft 6 man, 't welck vermits Syn Edele sacht sprack,
niet pertinent hebben verstaen) hadde gelast ende geauthoriseert,
hem, Jonker Schaep, dapper aff te smeren, als hij mochte c-oomen um
die smalle tijnde te haelen van 's-Landschaps Erve te Marienberch,
sonder Syn Edele nochtans doot te slaen. Ende dewijl t'selve was een
onlijdelijcke saek voor hem, een edelman sijnde, d'Heere Drost van
Sallandt, soo haest hij Jonker Schaep denselven soude connen aentref-
fen, daarvan aen sijn Edele soude moeten geven satisfactie, offte dat
hij die selfss van hem dachte te neemen.
Ende vermits hij mij aldaer vondt, dat ick van gelijcken hem daero-
ver soude satisfactie moeten doen hebben.
Ik gaf hierop ten antwoorde, dat Sijn Edele qualijck moste zijn be-
richtet, nademael ick welseeckerlijck wiste ende conde affirmeren,
dat sulcken versoeck noeyt en was gedaen ende sodane ordre oock
noeyt (mijns wetens oft in mijn tegenwoordichheit) bij d'Heere Drost
van Sallandt was gegeven.
Ende dat ick t'geen mij van hem Jonker Schaep onverwacht was ge-
seijt d'Heere Drost soude rapporteren.
Hierop repliceerde Jonker Schaep, dat ontkennen niet genoegh was,
ende hij wel was verseeckert, sodaene ordre als boven verhaelt bij
mij uytgewerckt, ende door d'Heer Drost voornoemt gegevante zijn
waeren hij gemeint was satisfactie te geeven.

Ick dupliceerde dat Sijn Edele te milde was berichtet, dat hij noyt van sodanen versoeck ende noch minder van sodane ordre soude connen doen blijcken. Ende indien Sijn Edele mij beliefde te noemen degenige dewelcke Sijn Edele sulx unrechte hadden aengebracht, dat ick daerdoor bequaem gemaect soude worden d'selve van unwaerheijt t'overtuigen, ende d'Heere Drost van Sallandt ende mij daervan, offte vande voorzegden represche te ontlasten.

Jonker Schaep, triplicerende, vraegde mij off ick dan sijde dat hij t'loegh.

Ick seijde daerop, dat ick niet gewoon en was soo onbeschoft luyden van qualiteijt te bejegenen, dan dat ick t'geen boven verhaelt, ontkende ende t'selve noyt bewesen soude worden, dat ick oock niet conde bekennen een saecke, die ick seeckerlijck wiste onwaerachtich te zijn.

Nauwelix hadde ick uytgespreeken, off Jonker Herman Schaep greep ende scheurde mij t'rabath van den hals, seggende: "Wat is dat anders als liegen hieten", ende sloech mij voort met een huls en offte dicken stock, eerst over t'hoofft, dat mij de hoedt ende paruycke afvielen, daernae over die rechter handt, daernae verscheijden reijzen over mijn schouders ende rugge, ende als ick terugge tredende, struyckelde, stiet hij mij met voeten.

Docter Vastenvius ende Hoeffslach, schoonseen van Arent Mol, op het geruchte aencomende, om te scheijden, trocken d'Heere Schaep ten ern, ende die knecht van voorzegde Jonker Herman Schaep hare rapieren tegens deselve, om sodaenich scheiden te belotten. Een huysman van Leussen genaemt Hendrick Otten, Meyer van d'Heere Burgemeester Willem Tobias, alleen seggende: "hoe slaet ghij den ouden man soo", offte jedes diergelijcken, wiert van den knecht van Jonker Herman Schaep mede dapper affgesmeert.

Als ick wederom opgestaen was, seyde Jonker Herman Schaep overluyt dat het een iegelijck daerbij staende conde hooren: "Ick sal den Drost van Sallandt oock soo tracteren so haest als ick hem can krijgen", waerop ick versochte dat die onstanders sulx silden onthouden, en t'selven te connen getuigen, dewijle, ick toselve soude moeten rapporteren, ende wiert bij eenige geroepen: "Jae wij sullen het wel onthouden". In het wechgaan heeft mij Jonker Schaep, soo als mij anderen

die t'gehoort hebben rapporteren ende sullen connen getuygen, gescholden voor een Bloetsuyger, sonder te expresseren, waerdoor ick sulcken verwijt generiteert soude hebben.

Dit ist' geene ick vant gepasseerde selffs weet.

Sullende die geene, dewelcke omtrent dese actie geweest zijn, apparent meerder scheldingen gehoord ende acties gesien hebbende dan weet wel ende bin verseeckert, dat ick Jonker Herman Schaep toe dese daer geene de minste redenen met woorden noch met wercken gegeven hebbe, dat ick oock in ende omtrent het defenderen van s'landtschaps recht, raekende die thijnde vander Marienborch en vande Heeren Gedeputeerden bij resolutie van den 5 Augusti 1664 aenbevolen, noeits iets onbehoorlijcks hebbe ondernomen, gedirigeert noch geraeden, gelijk ick daerover ter eeden gestelt wordene, offtevoor een unpartidich richter, die ick desiderere ende verhope door U Edele Hooghachtbare intercessie te sullen connen obtineren voor mijn belangen dese saecke tegens Jonker Herman Schaep disputerende onder applicatie van de gepasseerde acte als anders, ten genoege sal weeten te demonstreren".

Kennelijk is politieke hartstocht de drijfveer van de handelingen van jonker Schaep geweest.

Gebet en op alles wat tot de tegenpartij behoorde heeft hij iets gezocht om zijn woede op te koelen. Hij is zoals zovelen, gevallen op het glibberige pad der partijpolitiek.

De Zwolse Magistraat besloot de zaak in handen te geven van Gedeputeerden. Hiervan getuigt de brief van 19 juni 1669.

"Bysondere goede vrienden! T'geene ons door onsen secretaris Jacobus Vriesen op onse voorgaande sommatie bij geschrift is presenteeert, aengaende t'geene hem van Jonker Herman Schaep toe Beerse op den 28 Juny jongstleden tot Ommen in't openbaar soo faictelijck als mondelijck is bejegent, sullen U Edele wyt die hiernevens gaende copie van rijpe deliberatie ende in bysondere betrachtinge nemende, dat hij, Vriesen, ende saecke vande Marienberger thijnden, waerop dese querelle bij Jonker Herman Schaep is geprastereert, heeft getrampeert op U Edele ordre als een minister van de regeringe, oordelen wij dieselve te zijn van een seer schadelijcke ende onlijdelijcke gevolch, soo ten aensien van de regeringe vande provincie in't gemeen, als vande persoon van hem, secretaris Vriesen, int particulier waerover dan voor het belangh van de provincie noodtsaeckelijck sal moeten ende voor sijn particulier belangh billick

sal moegen tegens den voornoemden Jonker Herman Schaep ende anderen, die daeraen handtdadich moegen zijn geweest, geijvert worden, ende dewijle soo ten aensien vande bekende provintiale onlusten, als ten reguarde van respectieve verwandtschap ende concurrerent intereet, noch d'Heere Drost van Sallandt, noch Jonker Reyner Schaep in sijn gepraetendeerde qualitiijt over dese saecken als richters connen occuperen, soo hebben wij soo voor t'interest vande provintie als opt' versoeck van voornoemde secretaris Vriesen, U Edele wel willen gerecommandeert hebben ten alderspoedichsten te willen nemen ordre vande heeren haere respectieve committenten, tot het authoriseren van een onpartidich richter over deese saecken, ende het eommitteren van een tequaem ende vertrouwe advocaet, om t'zij alleen offte bijvoeginge voor t'recht van s'Landts Hoochheit tegens den voornoemden Jonker Herman Schaep ende anderen (soo t'nodich) te ijveren.

Hiertoe ons vastelijck verlatende, bevelen U Edele inde bescherminge Godes.

Zwolle, den 19 Julij Ao. 1669.

U Edele bijzondere goede vrienden, Burgemeesteren Schepenen ende Raden der Stadt Zwolle.

Ter ordonnantie: Johannes Holt, Secretaris".

Gedeputeerden deden, waarschijnlijk om de partijen niet te kwetsen, niet onmiddellijk een uitspraak. In de besluiten van dit college van de 20e juli 1669 is vermeld dat aan allen van het college copiën van de correspondentie worden verstrekt teneinde daarover naderhand te kunnen beraadslagen. Vermoedelijk is de zaak in de doofpot gestopt om geen nieuwe moeilijkheden te verwekken.

J. Lucas.

- - - - -
- - - - -

Ommen in de prehistorie

Een koud toendraachtig landschap strekt zich tot de gezichtseinder uit. Uit het zich langzaam gerugtrekkende landijs maken zich aarzelend een paar stroompjes los, die zich kronkelend een weg banen naar lager gelegen terrein. Op het punt waar ze in elkaar vervloeien is nog geen mense-

lijk wezen te zien.

Hier zal later, veel later, Ommen ontstaan.

Met enige fantasie zult u zich dit landschap van duizenden jaren geleden kunnen voorstellen.

Uitgestrekte bebossing, meertjes, heuvels afgewisseld met kale vlakten van zand en keien en een rivier die zich een ondiepe bedding heeft geslepen, het landschap van de tijd waarin we mogen veronderstellen dat de eerste bewoners in deze streek hebben ver-toefd. De zon is weggezonden achter de kim. Een laatste lichtstraal speelt door een hoge boomtop. Snel spreidt zich de sluier van de nacht over het wijde landschap. Onveranderlijk is het duizende ja-ren zoo gegaan en evenzovele jaren zal het zo blijven. Eens zullen hier mensen opzien naar satelieten. Het klimaat is milder geworden. Menselijke hebben zich in de hoger gelegen delen van ons land ge-vestigd, ook in de omgeving waar Vecht en Regge samenkomen. Gehurkt zit de jongeman aan de oever in de zon, de armen om de benen geslagen, kijkend hoe de oude onderzoekend de vingers over de vuursteenknollen laat glijden. Hij bekijkt ze nauwkeurig, legt er een terzijde, de jongen wijzend op een knobbel aan de steen. Deze zou bij bewerking oorzaak kunnen zijn, dat de vuursteenknol op een verkeerde plaats zal splijten. De oude man zoekt de juiste steen, die, waarvan hij de speerpunt gaat maken moet gaaf zijn. Het wordt een geechek van de grootvader aan zijn kleinzoon, die kortgeleden met plechtig ritueel in de rijen der mannen is opgeno-men en binnenkort voor zichzelf moet zorgen. Dit geschenk moet ko-men, zo wil de traditie, uit de eerste steen, hiervoor bestend. Mislukt deze poging en moet een volgende steen worden gebruikt, dan zal hierop nooit de zegen der goden rusten, en zal zijn kleinzoon onvoldoende zijn toegerust voor de jacht, waarvan hij voor zijn be-staan afhankelijk is. Hij kiest zijn slagsteen, weegt hem in de hand, bepaalt het trefpunt en slaat toe. Een forse scherf spat van de vuursteenknol. Hij ziet dat het goed is en met een lichtere slagsteen kan de eigenlijke bewerking van de speerpunt beginnen. Het leggen van de laatste hand aan de spits duurt lang. Eindelijk reikt de oude man de spits over aan de jongen. Hongerig geworden eten beiden van het even boven het vuur aange-schroeiide vlees. Het vuur, het kostbaarste bezit van de familie brandt al sinds grootvader het hier bij zijn vestiging had aange-stoken.

Zo'n 50.000 jaren geleden leefden langs de rivieren deze Neanderthaler mensen. Zo genoemd naar de Neander een riviertje in Duitsland in welks dal hun overblijfselen voor het eerst werden gevonden.

Hij joeg met de speer op het wild dat aan de oever kwam drinken dreef het in valkuilen. Alles van het dier kon hij gebruiken, de huid voor kleding en dekking, de botten voor gereedschappen als naalden en priemen, de pezen als bindmiddel, het haar voor koorden en vlechtwerk. Vermoedelijk zo'n 100.000 jaar voor de jaartelling is hij reeds aanwezig en zo'n 25.000 jaar geleden is hij van de aardbodem verdwenen. Deze oudste bewoner zal naar we mogen aannemen ook in deze omgeving hebben vertoefd. Deze bewoner van wat we noemen de "oude steentijd". Veel overblijfselen zijn van hem in ons land niet gevonden. Hierna komen de rendierjagers, een volk, waaraan ik in het volgende nummer een artikeltje hoop te wijden.

J. Lucas.

- - - - -

Amsterdalse Jantje

In het Hengelo's dagblad van 14 september 1974 stond een artikel over een beeldje dat de beeldhouwer Rienko Holtrap heeft gemaakt en dat zal worden geplaatst in de Hengelose Oudheidkamer aan de Beekstraat 51, aldaar.

Onze abonne G. Kampman te Hengelo (zoon van wijlen Zwier Kampman, de Onner postbode, die aan de Hamsoren heeft gewoond) zond het toe aan Berend van der Vegte.

Het beeldje stelt een figuur voor die in oud-Hengelo zeer bekend was onder de naam 'Amsterdalse Jantje'.

Een zwerver, die, in tegenstelling tot wat bovenstaande naam zou doen vermoeden, niet uit Amsterdam kwam.

Hij was waarschijnlijk zelfs nooit in Amsterdam geweest en hette ook geen Jan.

Hij was geboren in ambt-Onnen op 18 april 1866, en stierf in het ziekenhuis te Hengelo op 7 december 1927. Zijn eigenlijke naam was Gerardus Hendrikus Dieën.

Hij was uit katholieke ouders geboren en stamde - volgens het Hengelo's dagblad - uit een oppassend burgergezin en

was in Ommen misdienaar, wat daar - volgens die krant - ook op wijst.

Hij werd Amsterdamse. Jantje genoend omdat hij zich niet in het plat uitdrukte maar steeds hoog-Amsterdams sprak.

Volgens zijn eigen verhaal kwam hij op 12 jarige leeftijd aan het zwerven, toen zijn moeder was gestorven en een kwaadaardige stiefmoeder hem het leven zuur maakte.

Als volwassen jongeman arriveerde hij in Hengelo, waar hij zogenaamd net koopwaar ventte, maar in werkelijkheid van bedelarij leefde.

Het volk van Hengelo - toen nog een dorp - was hem zeer genegen en stopte hem steeds van alles toe. Blijkbaar heeft Amsterdamse Jantje bekend gestaan als een eerlijk en betrouwbaar mens.

Reinheid en zindelijkheid waren zijn vijanden.

Hij leefde langs de weg en sliep in hooibergen en schuren.

In Hengelo had hij een vast toevluchtsoord in een schuurtje aan de Castorweg.

In de kracht van zijn jaren moet hij een sterke man zijn geweest, want eens nam hij een losgebroken stier bij de horens en bracht die naar de eigenaar.

Men beweerde van Jantje dat helderziende was en een verdrinkingsgeval had voorspeld.

Op 61 jarige leeftijd werd hij - ernstig ziek - uit die schuur aan de Castorweg te Hengelo gehaald en naar het ziekenhuis vervoerd. De vreselijke vervuiling waarin hij verkeerde maakte toen een grote schoonmaakbeurt nodig, die hij slechts kort overleefde.

Hartelijk dank aan Gerrit Kampman voor zijn informatie.

Zijn er onder onze lezers die zich de familie van Dieën herinneren?

Of zijn er die in Ommer burgerlijke of kerkelijke archieven gegevens kunnen opdiepen?

Wij houden ons voor inlichtingen aanbevolen.

M. Makkinga Azn.

Markt 32a.

Ommen.

Afscheid

Wij môt weer afscheid nem'n
van n'zonner en van't nooie grun.
Dat kan oons mangs weenoedig sten'n
want zonner is in't leven zo betuun.

n'Lange, bange winter veur de deure
een harfst met böj'n doarveur of.
Maar'thelit, niet of ik al treure
de blaa blieft val'n in mien hof.

n'Harfst met zien aparte kleuren,
met zien gel en broen en rood.
Kan oons der over henne beuren.
Winter is niet 't zelfde as dood.

As temee: alle blaa bint of e trök'n
deur wind en regen en zo meer.
De kale tak'n as armen uut e'stök'n
wete wij 't veurjoar könp weer.

De grote grune dannen riegen
stoat in't zelfde donkre kleed.
Die bewaard een rustig zwiegen,
öndat zie't ok wel vant veurjoar weet.

Dieks.

KLEDING KOPEN

is advies vragen aan
vakbekwame
mensen

Bij **PAPING** staan de deskundigen op het gebied van

DAMES-, HEREN- EN KINDERKLEDING

voor u klaar!

PAPING

Kruisstraat

—

Hoek Vrijthof

In de wolken met OK aardolieprodukten

- ✖ superbenzine
- ✖ dieselgasolie
- ✖ huisbrandoliën
- ✖ stookolie
- ✖ motoroliën
- ✖ smeervetten
- ✖ butaan en propaan

HOTEL CAFÉ RESTAURANT „HET ZWARTE PAARD”

van ouds en nog steeds:

GEZELLIG

en

GOED

Uw gastheer Joh. Hegeman

Super Markt L. Wind

Voor Brood en Banket en Kruidenierswaren.

Maar ook voor **H O M M E S**

Vlees en Vleeswaren

Dr. A.C. v. Raaltestraat 6.

Hobby-shop ENGEL FRIKKEN

De Strangen - tel. 1826

voor o.a.: Div. soorten (aanbouw) keukens
Zelfbouwmeubelen, Gereedschappen en be-
hang, Hout (o.a. spaanplaat en hardboard)

En levering van ALLE bouwmaterialen.

ALLES ZEER GUNSTIG IN PRIJS!

BOUWBEDRIJF

fa. J. Timmerman & Zn.

- ★ NIEUWBOUW
- ★ ONDERHOUD

Tel. 1619
b.g.g. 1663

Reeds meer dan 35 jaar een
prima adres

SLAGERIJ

Fa. G. v. Lohuizen & Zn.

Kerkplein 8, van Raaltestr. 29, Tel. 1457 en 1620

Plitex

PLITEX - al meer dan 15 jaar verbonden met de Ommer
Gemeenschap

Nog altied bekend omme zien betere en goedkopere kinderkleren

Maar nou ook veur complete

WONINGINRICHTING

HET ADRES IS: Middenstraat 16 (dus midden in Ommer)

AUTOSCHADE

voor een snelle en billijke reparatie

AUTOSPUITINRICHTING EN RECLAME L. P. STROOBACH

Ommen, Haven Oost 18, Telefoon 1218 — Na 5 uur 05220 - 54165, Meppel

DUNNEWIND-GERRITS B.V.

Strangeweg 7 — OMMEN
Telefoon 052 91 - 21 50 b.g.g. 1668 - 1993

**Voor vulzand, tuinaarde, metselzand
grint, mijnsteen enz.**

*Voor
schoenen*

HOTEL CAFÉ RESTAURANT

STEGEMAN

**UW ADRES VOOR RECEPTIES, DINERS EN
VERGADERINGEN**

Tel. 1428

Uw adres: **VOSJAN**

Bouwstraat

Slijterij J. A. Schottert

voor al uw
**GEDISTILLEERD
BIER, WIJN en FRIS-
DRANKEN**

Gratis bezorging

Bouwstraat 12 - Tel. 1145

In Margriet's leukerbek boetiek

koopt u die gezellige lekkere hapjes
bonbons, verse eigen gebakken noten en de
grootste sortering verse vleeswaren. En niet
te vergeten ons groot assortiment in binnen-
en buitenlandse kaassoorten.
Kom vrijblijvend even neuzen.

v. d. Boon

BRUGSTRAAT 19
TEL. 1439

**Elke dag vers brood, koekjes en gebak
uit de WARME BAKKERIJ!!!**

Brood- en Banketbakkerij

G. Hengelaar

Stationsweg 23 — Telefoon 1484

Slagerij Krukkert

VOOR EEN LEKKER STUKJE VLEES
Brugstraat 26 - Ommen - Tel. 1359

Brood Gebak Koeken en Koekjes uit de beste grondstoffen bereid
dus prima kwaliteit vroeger en nu
nog steeds bij : DE ECHTE WARME BAKKER

Bakkerij Makkinga

BIJ

VOOR

oud - ommers met

nieuwe wensen

zijn van harte welkom

R. J. Schudde

Dr. van Raaltestraat - Ommen

KONFEKTIE

TEXTIEL

WONINGINRICHTING

*Door
schoenen*

Uw adres:

VOSJAN

BOUWSTRAAT

Makelaarskantoor

J. van Ittersum

bemiddeling bij
aan- en verkoop van
onroerende goederen

en

taxaties

Bar. v. Fridaghstraat 20

Telefoon 2186

HUISHOUDELIJKE ARTIKELEN

BEMBOOM

Bouwstraat 7, Ommen, Tel. 1383

Schildersbedrijf Fa. JOH. VAN ELBURG

Telefoon 1828 - Schurinkstraat 24 - Ommen

voor Schilder- en behangwerk, in nieuwbouw
en onderhoud. Verder in onze zaak een grote
sortering Behang - Saus - Glas - Verf en
alles voor de Doe-het-zelver.

't Giet ow goed bij al wajj doet

OCO

LUNCHROOM - IJSBEDRIJF

Brugstraat 16 - Telefoon 1429

Voor al uw

★ **SCHOENEN** en

★ **SPORTARTIKELEN**

W. van Kesteren

Kerkplein 6 - 7 — Ommen

INKOOP

ANTIEK

VERKOOP

Speciaal voor koperen voorwerpen o.a.

**LAMPEN - DOOFFOTTEN - KANDELAARS
ENZ. ENZ.**

H. H. KERVER SMEDERIJ

Tevens het adres voor

POLIJSTEN EN REPAREREN van Uw
koperen voorwerpen.

Middenstr. 17, Tel. 05291-1764, **OMMEN**

**HEBT U TROUWPLANNEN . . .
VOOR UW HUWELIJSREPORTAGE**

foto Leo Smelt

UW SPECIAALZAAK

Ommen

Stationsweg 2, Telefoon 2605

Hardenberg

Voorstraat 1, Telefoon 2311

Vriezenveen

Westeinde 85, Telefoon 1244

AUTOBEDRIJF

MAKKINGA B.V.

Voor Service en Verkoop

OPEL

B.K. L.P.G. inbouwstation

Schurinkstraat 36, Ommen, Tel. 05291-1305

Voor al Uw reizen

*E I S B U R E A U
de Groot*

KERKPLEIN 10 - OMMEN - TELEF. 2294

AUTOSCHADE

voor een snelle en billijke reparatie

L. P. Stroobach

AUTOSPUITINRICHTING EN RECLAME

Ommen, Haven Oost 18, Telefoon 1218

Na 5 uur 05220 - 54165, Meppel

In de wolken met
OK aardolieprodukten

- superbenzine
- dieselfgasolie
- huisbrandoliën
- stookolie
- motoroliën
- smeervetten
- butaan en propaan

PACTON B.V.

OMMEN

- ★ **AANHANGWAGENS**
- ★ **OPLEGGERS**
- ★ **CONTAINERS**

**Voor al uw Bouwwerken:
Weelink's Bouwbedrijf B.V. Ommen**

Kantooradres: Schurinkstraat 21 - Werkplaats: Strangeweg 24

Telefoon 05291 - 1885 - 1196

**W
O**